

N A Š D A L J N I B L I Ž N J I S V E T

*Arthur Rimbaud***NININ ODGOVOR**

ON: Kdaj s prsmi se bova zažéla
 in tjakaj podala,
 kjer v soncu z nozdrvmi zajela
 svežino navala

bi jutra, ki tebe okopal
 v vinu bi dneva ...
 V njem bol krvavečega gozda
 ljubeč podrhteva;

na vejah se z roso zeleno
 poganjki pojijo,
 da čutiš, kako se polténo
 v drget razšumijo.

Ti v deteljo mi potonila
 kot bela bi roža,
 v sinjino se rdečo izlila,
 ki zrkla ti boža.

V poljani bi se razigrála
 in v brazde bi leh,
 kot vino peneče sejala
 norčavi svoj smeh,

ker veš, da jaz v igri ljubeči
 predrzen znam biti,
 za kite močnó te povleči
 in z usten ti piti

malinasto sladke medice,
o cvet moj mesnat!
In vetru smejoč se, ki lice
ti boža kot tat,

in trnu, ki roža zdivjana
te z njim nadleguje,
in meni – o nora ta glava,
ki tvojo ljubkuje.

(O sedemnajst let! Tvoja sreča
med cvetjem livad!
Ravnica le tebe ljubeča,
izvir mojih nad!)

Potem ko se bova objela
in zlila glasove,
do grape brž bova prispela,
krenila v gozdove ...

A tam, kot da mrè ti srcé,
bolan boš otrok,
proseč, naj ga vzamem v roké
in nosim okrog.

Zagledan v telo zibajoče
bom s steze zašèl,
da slišala v leski pojoče
bi ptice napev ...

Pri tem ti uho bom zabaval,
te stiskal z lahtní,
kot dete, ki sèn mu uspaval
je vretje krvi,

ki kroži pod kožo ti belo,
kot rožnat nadih,
prišepnil besedo veselo,
željá mojih stih.

V nas vonj se gozdov bo izlil,
ko sončnati žar
jim s peskom bleščočim zlatil
nebo bo utvar.

Zvečer pa ... spet bova podala
na svetlo se pot,
kot čreda se paši predala
razsuti povsod,

Kjer drevje, med sinjkasto travo,
krošnjámi dreves,
obdarja s plodovja vonjavo
poljano in les!

Zvečer iz daljav zamigljale
bi kajže vasice
in sape pod mrak napihljale
v razžarjeno lice

dišave nam konjev in krav
in toplega gnoja,
lenobno krožečih izpar
in jedkega znoja

živali, srepečih v bleščavo,
da v mraku, tam zadaj,
zagledaš razkrečeno kravo,
ki govno z nje pada ...

In babice motna očala,
ko dolgi njen nos
pogreza se v črke misala
in v škrbasti rob

kozarcev med preklami pip,
ki strašno smrdijo,
in ustnic hlastávih pregib,
ki še se kadijo,

ko vilica pridno nadeva
 maščobne gnjatí,
 in plamen, ki kamro obseva
 od skrinj zažari

na ritnice tolste in bele
 tegà debeluha,
 ki sklanja se v vroče skodele
 in željno jih njuha,

in gobčka prijaznega glas,
 in vanj porenčuje,
 otroka okrogli obraz
 kot kost oblizuje ...

In soha, na stolu sedeča,
 v profilu ujeda,
 je starka, ob ognju čemeča,
 ki nitko napreda.

Kaj neki le bova uzrla
 za zidom kolib,
 ko luč se prižgana zažrla
 v sivino bo šip?

Kot vrabček preplašen se skrila
 boš v gnezdo bezgá,
 za oknom brž senco odkrila,
 ki tam se smehlja ...

Prišla boš, prišla, ljuba moja,
 in vse bo lepó!

Prišla boš, kajne? Pa če tvoja ...

ONA: A KAJ MOJ BIRO?

PESNIK IN CVETJE

I

Ti zmeraj v azurni črnini,
kjer morje topazov trepeče,
predajaš se lilij belini,
klistirju ljubezenske sreče.

V teh časih, ko kaša nas hrani,
rastlinje se muči, gara,
jim ljub je okus že postani,
ki tvoja ga proza žebra.

Izbranke gospoda Kerdrela,
sonetje iz davnih že let,
in lilije za Menestrela
ter ščira in nageljna cvet.

A lilij sploh videti ni!
Le v stihu ti, kakor rokavi
pregrešnic s korakom Marij,
roč belih drget se pojavi.

Ko vstaneš, umiješ se, dragi,
pod pazduho svetlorumeno,
nabuhne ti srajco piš blagi
nad peno s spominčic sveteno.

Prikladen za duše ljubeče
je španski bezèg, tudi mile
vijolice, sladko dehteče,
ki vile so jih izpljunile! ...

II

O pesniki, kdaj zašumé
vam rože, med vsemi izbrane,
ki lovora peclje rdečé,
z oktavami vetra naphane,

da v zrak jih Banville razsneží,
vrtinčaste in krvaveče,
in tujcu zakosmi oči,
ki plaža mu višek je sreče.

Glej, vaših gozdov in livad,
podobarčki vi enolični,
rastlinja izbor je bogat,
kot čepi steklenk so različni.

A našo poglej zelenjad,
bledično, da smeh te navdaja,
v njej jazbeca trebuh se rad
v somraku udobno sprehaja.

Posnema ti duh le grdobe,
ki z lotosov, sončnic jih krade,
in tiskane svete podobe
za birmanke lepe in mlade.

In oda na oknu lorete
se z odo Açoke bo ujela,
saj lepi metuljček na cvete
marjetk se najraje podéla.

Zelenje že staro, našiivi!
Pecivo hrustavo iz trav!
Saloni, v vseh barvah cvetljivi!
Prehrana so hroščev, ne kač,

te lutke zelene in mile,
Banvillu le skice – safirji –
ki z barvami mu nadojile
so zvezde zlohodne z vizirji!

Seveda, če piskaš lepó,
nabruhaš košare glukoze,
dodaš še kup jajc na oko,
Açoke, bezeg in mimoze! ...

III

Ti lovec, ki brez nogavic
prek pušče strašljive dirjaš,
ne moreš zaslišati klic,
da slabo rastlinje poznaš.

Bojim se, da kmalu boš pustil
še cvrčkom sledit kantaríde,
da Rio bo Seino okusil
in Fjordi objeli Floríde.

Zapomni si, dragi, resnico,
umetnost ne bo dovolila,
da bi evkalipta žebico
s heksametrom boa ovila!

Ah, naj mahagonijev les
celó sredi naših Gvajan
pripravi za opic se ples
na véliko radost lijan!

Kaj ni rožmarin ali cvetka
uvela, po barvi ugledna,
nam dražja od ptice iztrebka
in solze voščenske je vredna?

Kaj bil moj namen je, sem rekel!

A ti, če bi proč se odmajal
in v senčno kolibo zavlekel,
kjer rjav bi opaž te obdajal,

uboga svetišča bi čistil,
nalike čudaških oaz!

Poet, kar pri tem bi namislil,
je smešno – ... – oprosti izraz! –

IV

In grozdi v obdobju pomladi,
ki mrak jih je vstaje stemnèl,

bombaža, tobaka nasadi,
vse, kar si na tujem požel!

Ker Febus ti čelo strojí,
povej nam, kolíka je renta
slikarja, ki komaj živi?
Poserji se v morje Sorrenta,

kjer jata golobov že plove;
naj kitice bodo reklama
za drobna polena mangrove,
od kač in valovja iskana!

Stih tone v krvava ti górgja,
od tamkaj prinaša ljudem,
motive snežene sladkorja,
ki srčno zdravilo so vsem!

Povej, so meglè, ki plavijo
snežake v pokrájinah vročih,
žuželke, ki jajca valijo,
lišaj, ki ga z lečo razločiš?

Zaslèdi, saj pot ti je prava,
goščave dišeče pomade,
ki večno snujoča narava
jo vari za naše armade!

Odkrij na predgozdju, ki spi,
kot gobce razslinjene rože,
in zlata jim maža cedi
na temne se bivolske kože!

Poišči na tratih blaznečih,
kjer puhci srebrno dehtijo,
nam kelihe jajc plamenečih,
ki v oljih dišečih gorijo!

Iznajdi bombažast osat,
da oslu oči zažare,
ker vozlov razplesti ne zna,
in rože, ki trdno stojе.

Potrgaj iz žil črnopoltih
cvetove kot kamne slovite,
kjer v jajčnikih trdih in žoltih
so mandljaste geme prikrite!

Postrezi nam z burjasto šaro:
na pladenj, ki zlat se srebrí,
zlij lilij sladkobno obaro,
ki žlic vseh kovino stali!

V

Boš rekel: ljubezen ta čista
nam krade temó odpuščanja:
Renan ne Muc Mur nista tista,
katerima tirs se priklanja.

Ker v duši smo vsi zdreveneli,
nam pusti dehtet histerije,
povzdigni k čistósti nas beli,
nedolžni kot sij je Marije ...

Trgovec, pokupljena sila,
naj rima bo rožnata, bela,
ko vzmet se ti bo izprožila,
kot natrij tekoč zažarela!

Naj s pesmi, pretkani slepar,
ki mešaš vseh leč dioptrije,
metuljev električnih žar
in rože nam tuje zbežijo.

V nas sije stoletje že pèkla
in žični drogoví, moj mili,
kot lira pesnitve iz jekla,
oplečje ti bodo krasili!

Predaj raziskavi se resni
snetí, ki krompir prizadeva!
Zanimaj za zgradbo se pesmi,
ki v njih se skrivnost razodeva,

tu mislim na stihe Tréguiera,
 ki brani po celem so svetu,
 in dela pokupi Figuiera,
 ker tiskajo se pri Hachettu!

* * *

ARTHUR RIMBAUD – pesnik, ki ga bomo tokrat predstavili z manjšim izborom njegovih v slovenščino še neprevedenih pesmi, za življenja v književnih krogih sploh ni bil znan in seveda tudi ne slaven. Prvo njegovo delo »Obdobje v peklu«, je v času objave komaj kdo bral, drugo njegovo delo, prozodično zasnovane »Ilu minacije«, pa so zaradi neplačanih tiskarskih stroškov ostale dolgo časa kar uskladiščene pri tiskarju, njegove, pred temi deli napisane, v celoti še metrično in stihovno izpesnjene stvaritve, je pa kasneje, ne da bi njihov avtor za to sploh vedel, z veliko muko zbral njegov mladostni »zaročenec« in »morilec«, ter v času njihovega izida že zelo znani Princ francoskih poetov, in kot kralj pariških bohemov na moč razvpiti pesnik Paul Verlaine. Iz povedanega je razvidno, da, kot za še katerega drugega ustvarjalca, velja tudi zanj, da se je literarno rodil šele po svoji smrti.

Čeprav so mnenja o njegovem delu in značaju zelo različna, Gide ga imenuje »goreč trnov grm«, Mallarmé »angel v izgnanstvu«, Valéry »demonični inženir besede«, velja poudariti, da danes ni francoske antologije, ki ne bi zajemala vsaj nekaj njegovih pesmi, in na kratko povzeti misli, ki jo v obširnejših prikazih ponavljajo vse zgodovine francoske in svetovne književnosti: če je Baudelaire samo odškrnil vrata v svetišče moderne poezije, potem je Rimbaud tisti, ki jih je odpahnil na stežaj.

Njegovo na polovici prejšnjega stoletja započeto ter danes že dodobra raziskano, pa vendar v marsičem vprašljivo in ugank polno življenje, je psihološko nadvse zanimiva, notranja in zunanja pustolovščina, ki jo neka usodna nujnost razlamlja na dve časovno približno enaki polovici. V prvi, ki traja tja do dvajsetega leta, vidimo nadarjenega in svojeglavega, senc stroge in pobožnjaške matere uhajajočega mladeniča, ki komaj šestnajstleten stavlja srce in dušo na eno samo karto – in to je poezija. To pa nikakršna že znana poezija, ampak poezija ustvarjalca in izumitelja nekega čisto novega pesniškega sveta, alkimista besede, ki bo sposoben združiti najbolj oddaljene predmete, pesnika z ušesom, ki bo dojemljivo za najbolj skrite harmonije. Danes vemo, da mu je to uspelo, pa čeprav je sam za življenje morda mislil drugače.

Tudi v drugi polovici vloži vso svojo bit v eno samo igro. Ne da bi kdaj to obžaloval, pobegne iz svetišča poezije in se preobrazi v lovca na gomi lo zlatnikov, ki naj bi mu na starost omogočili življenje malega francoskega rentnika, prav tiste človeške zvrsti, ki jo je še do nedavna v svojih pesmih na